

■ Грамадская думка

Сацыялогія

Апытаннямі не абмяжоўваецца

Сярод моладзі попыт на гэту спецыяльнасць расце

Тыя, хто выбірае сацыялогію, звычайна робяць гэта свядома, сцвярджае Мікалай Мыслівец, намеснік дэкана факультэта давузаўскай падрыхтоўкі, дацэнт кафедры сацыялогіі і спецыяльных сацыялагічных дысцыплін Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, кандыдат сацыялагічных навук, дацэнт.

— Як шмат маладых людзей выбірае прафесію сацыёлага, і наколькі яна перспектыўная?

— У 2002 годзе, калі спецыяльнасць «сацыялогія» толькі адкрылася ў нашым універсітэце, на першы курс былі залічаны 22 студэнты. У далейшым набор павялічваўся, што сведчыла аб росце папулярнасці новай для горада і вобласці спецыяльнасці і аб захаванні стабільнай цікавасці моладзі да атрымання сацыялагічнай адукацыі. На цяперашні момант на гэтай спецыяльнасці ў ГрДУ навучаецца 162 студэнты. Для ўсіх паступленне стала вынікам свядомага выбару. Яны зацікаўлены ў атрыманні глыбокіх прафесійных ведаў і дэманструюць якасці, якія, спадзяюся, дапамогуць ім у далейшым самарэалізавацца ў жыцці.

Дыплом сацыёлага адкрывае перад выпускнікамі ўніверсітэта шырокія перспектывы прафесійнага і кар'ернага росту. Сацыёлагі працуюць ў ўстановах адукацыі і культуры, у навукова-даследчых установах і ў органах сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва, у галіне рэкламы, у прэсе і на тэлебачанні, у цэнтрах занятасці і ў праваахоўных органах, на прадпрыемствах рэальнага

сектара эканомікі. Яны вывучаюць рынкі збыту і спажывецкі попыт насельніцтва, прымаюць непасрэдны ўдзел у ажыццяўленні маніторынгу кадраў, у распрацоўцы і рэалізацыі праграм барацьбы са злчыннасцю, алкагалізмам, наркаманіяй. Многія сацыёлагі становяцца спецыялістамі па сацыяльным кіраванні, сферай прымянення іх ведаў і навыкаў становяцца ўстановы і прадпрыемствы розных формаў уласнасці.

— Няўжо ўсё так адназначна станоўча?

— Не. Адным з найбольш вострых для нас пытанняў з'яўляецца размеркаванне выпускнікоў-сацыёлагаў. Існуючы рынак працы, нават у маштабах паўночна-заходняга рэгіёна краіны, досыць шырокі. У выкананні

студэнтамі розных даследчых праектаў зацікаўлены многія прадпрыемствы, установы і арганізацыі нашага горада і вобласці. Аднак калі справа даходзіць да дачы выпускнікам канкрэтнага працоўнага месца, партнёры з рэальнага сектара эканомікі, сферы кіравання і іншых структуры адразу спасылаюцца на адсутнасць у штатным раскладзе пасады сацыёлага. Як вынік — адмова ў прыёме на працу. У той час як менавіта гэты паказчык — працэнт працаўладкаваных выпускнікоў — з'яўляецца адным з вышэйшых пры вызначэнні колькасці бюджэтных месцаў для набору на спецыяльнасць на наступны навучальны год.

— Але ж уладкавацца і працаваць па спецыяльнасці хоць і не ва ўсіх, але ўсё ж атрымліваецца. Чым такія спецыялісты і ўвогуле сацыялогія могуць быць карыснымі грамадству, сацыяльным інстытутам, бізнесу?

— У штодзённым уяўленні сацыялогія часцей за ўсё асацыюецца з правядзеннем анкетных апытанняў, вивучэннем грамадскай думкі, з паведамленнямі ў сродках масавай інфармацыі аб тым, які працэнт грамадзян думае так, а які — інакш. Хоць на самай справе рэальны дыяпазон даследчых ітарсаў сацыёлагаў і іх магчымасцяў значна шырэйшы. Ён не зводзіцца да правядзення масавых апытанняў з мэтай выяўлення меркаванняў людзей па тых ці іншых праблемах.

Дзейнасць сацыёлага вельмі разнастайная. Яна распасціраецца ад збору інфармацыі аб перавагах людзей пры выбары імі таго ці іншага кандыдата ў прэзідэнты кра-

іны да вызначэння найбольш распаўсюджаных спосабаў зарабляць на жыццё, ад вивучэння прычын і наступстваў злчыннасці, беспрацоўя, сучаснага канфлікту да распрацоўкі тэорый, якія тлумачаць асаблівасці выбару гістарычнага шляху таго ці іншага народа, існуючай сістэмы каштоўнасцяў, вызначэння перспектывы будучага... Нягледзячы на ўсю шырыню ахопу розных сфер жыцця сучаснага грамадства, у дзейнасці сацыёлага ёсць свая «разынка»: гэта навука дазваляе не толькі выявіць праблемы, спароджаныя сацыяльным узамадзеяннем, прааналізаваць, што да іх прывяло, апісаць іх маштабы і формы, але і знайсці шляхі і сродкі іх вырашэння і прапанаваць іх грамадству.

Зварот да сацыялогіі дапамагае рэальна ацаніць як магчымасці, якія дае нам жыццё, так і перашкоды. Яна дазваляе нам зразумець дынаміку сучаснага разнастайнага і вельмі супярэчлівага свету, адэкватна ацэньваць вартасці і хібы любога ладу жыцця і дамагацца сваіх мэт, у якой бы галіне яны ні ляжалі. Перавагі, якія дае сацыялогія, не абмяжоўваюцца сферай асабістага росту, хоць і гэта само па сабе з'яўляецца ў сучасным грамадстве вельмі важным. Гэта інструмент дыягностыкі таго стану, у якім знаходзіцца наша грамадства.

— Чаму вы вырашылі вивучаць менавіта сацыялогію?

— Па базавай адукацыі я гісторык. У 1993 годзе скончыў гістарычны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, потым працаваў настаўнікам гісторыі і грамадазнаў-

ства ў сярэдняй школе, пасля перайшоў на кафедру гуманітарных навук Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага інстытута. Загаччы кафедру, прафесар Лідзія Лук'янава настойліва параіла мне працягнуць прафесійна займацца менавіта сацыялогіяй і паступаць у аспірантуру Інстытута сацыялогіі Нацыянальнага акадэміі навук Беларусі. Па яе рэкамендацыі я трапіў у вучні да выдатнага чалавека, таленавітага вучонага, педагога з вялікай літары, акадэміка НАН Беларусі, доктара філасофскіх навук, прафесара Яўгена Бабосава. Гэта сапраўды ўнікальная асоба, чалавек, знаёмствам з якім я вельмі ганаруся. Пад навуковым кіраўніцтвам Яўгена Міхайлавіча я паспяхова абараніў кандыдацкую дысертацыю. А з 2004 года працую ў Гродзенскім дзяржаўным універсітэце імя Янкі Купалы.

Хочацца шчыра падзякаваць за падтрымку і садзейнічанне ў рэалізацыі ўсіх нашых сацыялагічных пачынанняў сваім калегам — сталічным сацыёлагам. Асаблівыя словы падзякі хочацца адрасаваць калектыву Цэнтра сацыялагічных і палітычных даследаванняў БДУ і яго дырэктару прафесару Давіду Ротману. ЦСПД у гэты дні адзначае слаўную дату — 20 гадоў з дня яго стварэння! Гарадзенскія сацыёлагі віншуюць Давіда Генрыхавіча і ўзначалены ім калектыву з юбілеем, жадаюць усім супрацоўнікам здароўя, дабрабыту і квітнення, а таксама новых творчых ідэй, цікавых праектаў і іх паспяхова рэалізацыі!

Вераніка ПУСТАВІТ.
pustavit@vziazda.by

МАРНАЯ МЭТА?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Ну і хто выбірае прыёмнік сваім бацькам, якія не ведаюць як «гугліць» і знаходзіць тое, што патрэбна, у бясконцай прасторы інтэрнэту? Зразумела ж, мы, іх дзеці. Мне з гэтай праблемай прыйшлося сутыкнуцца дзесьці два гады таму. Сярод асноўных сфармуляваных запытаў, дарэчы, пачула такія: «Каб кнопак не было багата і каб быў канал «Культура».

Пачаўся доўгі, на працягу некалькіх месяцаў, пошук прыёмніка, які прымае ультракароткія хвалі, бо тая ж любімая маёй матуляй «Культура» влячае на 70,4 МГц, а сетка шкалы абсалютнай большасці прыёмнікаў, якія знаходзіліся ў крамах Гомеля, адпавядала толькі FM-дыяпазону і пачыналася пасля 88 МГц. Між тым на цану мы з братам таксама звярталі ўвагу, і высветлілася, што яна на даволі прасты прыёмнік з пашыраным дыяпазонам і некалькімі «прыбабахамі» заходзіць за паўмільёна на старыя грошы. Улічваючы, што мы не імкнуліся занадта эканоміць, было не зусім зразумела — за што такія грошы. Іх усё ж такі прыйшлося патраціць. Дарэчы, адзін «наварот» з тых, якія ёсць у матчыным прыёмніку, яна выкарыстоўвае з задавальненнем: слухае запісаную нам на флэш-карту музыку — ацаніла наяўнасць USB-увахода.

Разбярэцеся з тэрмінамі: «захоўвання» і «гарантыйным»

Наш пастаянны чытач і падпісчык, гамельчанін Уладзімір Яўгенавіч ПАШУК па сумяшчальніцтве аматар радыё. Ён з паразуменнем аднёс да праблемы адключэння праваднага радыё ў мэтах агульнадзяржаўнай эканоміі сродкаў. Гаворыць, загадзя, яшчэ да адключэння вясчання, набыў недарагі кітайскі радыёпрыёмнік. І спадзяваўся, што ён будзе спраўна і доўга працаваць. Але ж шчасце цягнулася толькі тры месяцы:

— З 1 жніўня па 6 лістапада працаваў мой прыёмнік. Мне падабалася, што ўвесь дзень можна было слухаць без перапынку. Але ж потым ён зламаўся. Усё бывае ў жыцці. Стаў я шукаць майстэрню. Паглядзеў, што мой гарантыйны тэрмін скончыўся — ён быў толькі 2 месяцы са дня продажу. Звярнуў увагу, што прыёмнік быў выраблены 5 гадоў таму —

нядзіўна, што ён «загадаў доўга жыць». Усё ж я думаю, што яго не дзе адрамантуюць. Але ж у майстэрнях мне называлі такія сумы! І казалі, што танней купіць новы, чым рамантаваць стары. Паколькі я інвалід другой групы і пенсіянер, раскідаўца грашыма магчымасці няма, пачаў шукаць больш-менш танны. Зайшоў на «Белтэлекам». Там прадаваўся прыёмнік за 18.66. Але ж перш, чым купляць, спытаў пра гарантыю. Адказваюць: 2 гады са дня продажу. Тады пытаю: а які тэрмін захоўвання з дня вырабу? Прадавец паглядзеў — таксама 2 гады. Пытаю: а калі ён выраблены? У 2014 годзе. Аказваецца, пратэрмінаваны прадаючы. Дык, кажу, вы ж павінны былі яго адправіць таму, хто пастаўляў. Не стаў набываць, бо мне ж яго ніхто не адрамантуе. Напісаў ім скаргу.

Дарэчы, скарга Уладзіміра Яўгенавіча была выкладчыка ўніверсітэта, і стала падставой для разбіральніцтва, а значыць, і гэтага матэрыялу. Тым часам у атрыманы ад паважанай арганізацыі-манапаліста афіцыйным адказе гаворыцца, што «гарантыйны тэрмін захоўвання са дня вырабу — 30 месяцаў, гарантыйны тэрмін службы са дня продажу — 24 месяцы. Паведамляем, што гарантыйны тэрмін захоўвання са дня вырабу не парушаны, бо данае абсталяванне было выраблена ў лістападзе 2014 года (адзнака ў пашпарце радыёпрыёмніка МЭТА 212)».

Калі заўважылі, ёсць пэўнае і важнае разыходжанне ў 6 месяцаў па даце захоўвання. Прадавец у сэрвісным цэнтры Уладзіміру Пашуку адказала, што тэрмін захоўвання са дня вырабу складае 2 гады, а ў афіцыйным адказе пазначана, што ён — 2,5 года.

На словах, без прадастаўлення адпаведнага дакумента, начальнік аддзела прасоўвання паслуг Гомельскага філіяла РУП «Белтэлекам» Аляксандр Данілюк мяне запэўніў, што тэрмін захоўвання радыёпрыёмніка быў працягнуты — да 30 месяцаў. Каб гэта зрабіць, між іншым, павінна праводзіцца адпаведная экспертыза ў вытворцы.

Пра гэта гаворыцца ў Законе Рэспублікі Беларусь «Аб абароне правоў спажывцоў»: «Рэалізацыя асобных нехарчовых тавараў, тэрмін службы і (ці) тэрмін захоўвання якіх вызначаны (акрамя лекавых сродкаў), можа быць дазволена ў парадку, усталяваным урадам

Рэспублікі Беларусь, па выніках правядзення адпаведнай экспертызы гэтых тавараў. Дазвол на далейшую рэалізацыю тавараў, тэрмін службы і (ці) тэрмін захоўвання якіх мінулі, павінны ўтрымліваць указанне на тэрмін, на працягу якога тавары магчымыя да выкарыстання».

Цікава, што прыёмнікі «МЭТА 212» тым часам чамусьці раптам зніклі з продажу ў сэрвісных пунктах «Белтэлекама», у чым пераканаўся і Уладзімір Яўгенавіч асабіста, і мае сябры, якія таксама зацікавіліся яго пакупкай. Між тым мне было прапанавана афармляць пытанні да гэтай арганізацыі выключна праз афіцыйны запыт. Што цяпер і раблю.

Паважанае рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Белтэлекам»! Магчыма, наш чытач і Ваш патэнцыяльны кліент першапачаткова памыліўся наконт тэрміну захоўвання прыёмніка, які ён у вас хацеў набыць. Таму, каб удакладніць сітуацыю, просім Вас прадаставіць копію афіцыйнага правядзення экспертызы, якая цяпер дазваляе продаж тавару (радыёпрыёмніка МЭТА 212), — з абавязковым указаннем, калі і кім яна была праведзена. Каб нашы з вамі суайчыннікі былі спакойныя, што сапраўды змогуць па гарантыі адрамантаваць беларускі тавар у яго вытворцы — мінскага прадпрыемства «Прамсувязь».

Паміж якасцю і таннасцю

Між тым пытаннем, дзе купіць радыёпрыёмнік, «каб быў танны, прасты і якасны», задаюцца вельмі многія. На форумах у інтэрнэце павывучала асноўныя патрабаванні пры ажыццяўленні пакупкі. Яны, здаецца, будуць карыснымі і нашым чытачам. На што трэба звярнуць увагу?

✓ Надзейнасць і больш-менш прстойныя вонкавы выгляд.

✓ Вельмі пажадана УКХ-дыяпазон, каб лавіліся «класічныя» станцыі тыпу «Культура» і г.д.

✓ Добры і прыемны гук (у многіх сталых пажылых людзей слых ужо не вельмі добры).

✓ Магчымаць павесіць на сцяну (г. зн., невялікі памер). Увогуле, важныя не толькі габарыты і вага, але і матэрыялы, з якіх прыёмнік зроблены. Напрыклад, для многіх важны ўда-

ратрывалы пластык, воданепранікальнасць і вільгацеўстойлівасць прыбора.

✓ Сеткавае сілкаванне ў камплекце (каб не толькі ад батарэек).

✓ Добры прыём ад унутранай антэны, кіраванне кнопкамі і памяць каналаў на некалькі радыёстанцый. Трэба, каб зручна было. Накшталт: націснуў-пераключыў.

✓ Асобныя дадатковыя функцыі. Ну, каву ён вам можа і не звярць, аднак наяўнасць USB-увахода вітаецца. Можа, каму даспадобы будзе і гадзіннік, будзільнік, таймер, падсветка... Але ж любяць «навароты», безумоўна, паўплываюць на цану.

Між тым па кожным з пунктаў са спецыялістамі можна размаўляць асобна і доўга. Гавораць, якасць прыёму лепш правяраць доследным шляхам. Знаўцы рацяць быць асцярожнымі і прыдзірлівымі, вивучаючы ў краме тую ці іншую мадэль.

Прадаўцы любяць тыповыя адгаворкі, напрыклад, «у нас тоўстыя сцены», «у нас усталяваны люмінесцэнтныя лямпы», «мы знаходзімся на ніжнім паверсе, а на вуліцы прыёмнік працуе нармальна». Ну, вось і папытаеце дазволу правярыць якасць прыёму па-за «тоўстымі сценамі» і далёка ад лямпаў дзённага святла, якія ствараюць перашкоды. Няхай прадавец сам прадеманструе вам магчымасці мадэлі ў «звычайных» умовах.

Высакаякасны радыёпрыёмнік заўсёды мае добрую ўстойлівасць да перашкод і не будзе трашчаць і хрыпець на адлегласці 2 м ад самай магутнай люмінесцэнтнай лямпы, тоўстыя сценкі і столі не будуць перашкодай для прыёму сігналу. Свіст на кароткіх хвалях павінен насцярожыць, роўна як і трэск ці гуд на сярэдніх і доўгіх хвалях. Адчувальнае шыпенне ў FM-дыяпазоне таксама з'яўляецца прычынай адмовіцца ад сумніўнай пакупкі.

Дарэчы, на нашу «МЭТУ 212» нараканняў у інтэрнэце дастаткова, але ж у продажы яна не значыцца сёння практычна нідзе, у тым ліку і ў буйных сеткавых крамах. За вочы многія мне казалі, што прыёмнік, кошт якога 18—20 рублёў, з пункту гледжання сур'ёзнай радыётэхнікі — «дзіцячая цацка». Добры прыёмнік, які і добры тэлевізар, танным не будзе.

Ірына АСТАШКЕВІЧ. iost@vziazda.by